

FCI
„Be” vizsga tervezet
Őrző-védő pásztorkutyák számára
“BE”
for watching and guarding sheepdogs

A szabályzat tervezet a "Magyar Pásztorkutyák Munkaversenye" szabályzatának felhasználásával készült.

(tervezet)

A szabályzat elfogadásáról, életbelépéséről, FCI határozati döntés után az FCI rendelkezik.

Általános feltételek:

A vizsga az FCI által elismert őrző-védő pásztorkutyák számára nyitott, amelyek legalább 18 hónaposak. Egyheréjű kutyák, vagy betegségben szenvedő állatok nem vehetnek részt. Tüzelő szukákra utolsóként kerül sor.

Jutalom falat adása, vagy bármiféle segédeszköz használata, pl.: labda, játék, stb, amely jogtalan előnyhöz juttatja a vizsgázót tilos. Dicsérni minden befejezett gyakorlat után megengedett.

Megszakítás, a vizsga egész tartama alatt érvényes!

- ha a kutya nincs a felvezető kontrollja alatt,
- ha a kutya a gyakorlat alatt bizonytalanná válik, elzavarható,
- ha a kutya elmegy a vezetőtől, és nem jön vissza a negyedik hangjelzésre sem,
- ha a kutyát kézzel kell leszedni a segédről,
- ha a kutya ideges, agresszív, félelemből harap,
- ha megtámadja, bántalmazza a rábízott jószágot,
- ha a bíróval szemben támadó viselkedést mutat

Megszakítás esetén a vizsgát azonnal be kell fejezni a gyakorlat értéke 0 pont.

Ha a kutyavezető magatartása sportszerűtlen, ha az állatvédelmi szabályok ellen vét az egész rendezvényről, ki kell zárni. A vizsgázónak minden addig elért eredményét törölni kell!

Rendezés:

Az FCI-tag országos szervezetek feladata a rendezés. Szükség van egy megfelelő területre, amelyen belül haszonállatok tartózkodnak egy jól elkerített karámban.

A sikeres vizsga feltétele egy „Alapkövetelmény” és két „Főkövetelmény” eredményes teljesítése.

A vizsgát az FCI által minősített bíró bírálja.

A gyakorlatok értékelése

Az előírt feladatokat a bíró pontozással minősíti. Az elérhető összpontszám= 30 pont

„Alapkövetelmény”= 15 pont (5x3)

Az a kutya, amelyik az 1-5 gyakorlat teljesítésére nem kapta meg a lehetséges pontok legalább 60 %-át (legalább 9 pont) a vizsgát nem folytathatja.

„Főkövetelmény I.” = 5 pont

Az a kutya, amelyik az előírt gyakorlatra nem kapta meg a lehetséges pontok legalább 60 %-át (legalább 3 pont) a vizsgát nem folytathatja.

„Főkövetelmény II.” = 10 pont (A+ B feladat 2x5)

Az a kutya, amelyik az előírt A feladatra és az előírt B feladatra külön-külön egyenként is, nem éri el a lehetséges pontok legalább 60 %-át, amely legalább 3 - 3 pont, a vizsga nem eredményes.

„Alapkövetelmények” (5x3 pont)

Általános viselkedés emberek közelében.

A gyakorlatok leírása:

1.) A kutya viselkedése egy idegen személy megjelenésekor (3 pont)

A bíró, a vizsgázó megjelenése előtt bemegy a kijelölt területre. A versenyző kutyájával egy nyílt területen sétál kb. 1 percre. A kutya pórázon van (kb. 2 méter hosszúságú úgynevezett kiképző póráz javasolt). Egy perc elteltével egy normál utcai öltözékben lévő, a kutya számára idegen személy a bíró utasítására megjelenik és nyugodt lépésben a felvezető és a kutya felé megy. A kutya előtt kb. 1-2 méterre, megáll, nyugodt, barátságos hangnemben elbeszélget a kutya vezetőjével, majd a bíró intésére normál lépésben elhagyja a helyszínt.

2.) A kutya viselkedése egy rendszertelenül mozgó 4-5 fős ember csoportban (3 pont)

A vizsgázó ugyanazon az 1 pontban leírt területen, a pórázon vezetett kutyájával egy rendszertelenül mozgó, 4-5 fős ember csoporton áthalad oda-vissza. A csoport tagjainál kutya nem lehet, továbbá a tagoknak egymástól kb. 2-3 lépésnyi távolságot be kell tartaniuk.

Bírálati szempontok, mindkét gyakorlatnál:

A kutya legyen barátságos az emberekkel, figyelmes, kíváncsi, érdeklődő, nyugodt, magabiztos, közömbös, vagy a természetéből fakadóan bizalmatlan. Őrző-védekező magatartásformát is mutathat és nem tekinthető hibának, ha a vezető utasítására a kutya azonnal megnyugszik, vezethető, irányítható.

Amelyik kutya kissé meghátrál, nyugtalan, enyhén izgatott, de nem fél, munkája még elfogadható.

Amelyik kutya nagy ívben elkerüli az idegent, bizonytalan, gyáva, ijedős, félnken viselkedik az idegen személy láttán, menekülni akar, megpróbálja elhagyni a pályát, össze-vissza tévelyeg vagy túlságosan agresszív, félelmében harapós, kezelhetetlen, irányíthatatlan, munkája elégtelen.

3.) Zaj iránti közömbösség (3 pont)

A gyakorlat leírása.

Csavarral, vagy kavicssal félig megtöltött egy liter űrtartalmú fémdoboz leejtése, egy méter magasból. A kutyának azonos körülményeket kell biztosítani! Például a talaj összetétele köves, kavicsos, füves, a doboz tartalma stb.

A kutya 3 méterre, az előre megjelölt helyen kell, hogy tartózkodjon (tetszés szerinti testhelyzetben) a zajforrástól. A kutya pórázon van, a felvezető a kutyával kb. 3 másodperc múlva (a bíró felszólítására) oda kell, hogy menjen az ismeretlen tárgyhoz.

Bírálati szempont:

A kutya a ledobott tárgytól nem félhet, a zaj iránt legyen közömbös. Értékes magatartás a kutya részéről, a kíváncsi, érdeklődő viselkedés.

Amelyik kutya a zaj iránt nem közömbös, kissé bizalmatlan, nyugtalan, de a felvezető biztatására megnyugszik és odamegy a ledobott tárgyhoz viselkedése, még elfogadható.

Amelyik kutya, bizonytalan, ijedős félelmet mutat, ideges, agresszív, igyekszik elhagyni a területet, munkája elégtelen.

4.) A kutya számára ismeretlen személy kinyit egy esernyőt (3 pont)

A gyakorlat leírása:

A felvezető kutyájával a kijelölt helyre áll. A kutya pórázon van. A kutyától kb. három lépésre egy kijelölt személy a bíró utasítására, kinyitja a nála lévő esernyőt. Az esernyő kinyitott felülete a kutya irányába, körülbelül 45 fokos szögben az ég felé nézzen. A kinyitást követően az esernyőt a kijelölt személy tegye le a földre, és nyugodtan álljon meg mellette. (Ha erős szél fúj, tartsa meg az ernyőt.) A bíró kb. 5 másodperc elteltével, felszólítja a felvezetőt, hogy kutyájával szorosán kerülje meg az esernyőt és az azt, tartó személyt.

Bírálati szempont:

A kutya legyen nyugodt, magabiztos, figyelmes, az idegen személy iránt nem mutathat agresszivitást. Különösen értékes a kíváncsi, érdeklődő, az ismeretlen tárgyat szaglászó magatartás.

Az a kutya, amelyik bizalmatlan, kissé nyugtalan, de a felvezető biztatására rövid időn belül megnyugszik, odamegy, érdeklődik a szokatlan tárgy iránt munkája még elfogadható.

Az a kutya, amely ideges, meghátrálást, félelmet mutat, igyekszik elmenekülni a helyszínről, megnyugtanni nem lehet, vagy éppen túlságosan agresszív, irányíthatatlan, kezelhetetlen, munkája elégtelen.

5.) Bátorság próba: tűzpróba (3 pont)

A gyakorlat leírása:

A vizsgálat célja: A körülbelül, másfél-két méter hosszú, tíz centiméter széles, öt-tíz centiméter magasan égő tűznek a látványa milyen hatást vált ki a kutyából. A pórásra vett kutyával a vizsgáló óvatosan megközelíti a tüzet. Ezt követően, a tüztől félméter távolságra a kijelölt ponton megállnak (a kutya ül, fekszik vagy áll, tetszés szerinti testhelyzetben) és két-három másodperc kivárás után a bíró felszólítására a tűz körül megtesznek egy kört. A tüztől való távolság minden versenyző számára egyforma. Ezt a távolságot a rendező a feladat végrehajtása előtt kijelöli.

Bírálati szempont:

A kutya legyen figyelmes, érdeklődő, magabiztos, céltudatos, bátor. Ezek a pozitív tulajdonságok egy jó idegrendszerű kutya benyomását keltik. A tűz óvatos megközelítése, mivel a tűz potenciális veszélyforrást (hő, szag, füst) jelent a kutya számára, nem tekinthető hibának.

Az a kutya, amelyik kissé nyugtalan, bizonytalan, kisebb elkerülő magatartást mutat, de a felvezető biztatására megnyugszik, végrehajtja az előírt feladatot, munkája még elfogadható.

A gyakorlat egész tartama alatt félénk, elkerülő magatartást mutató kezelhetetlen, irányíthatatlan, elmenekülni igyekvő, vagy netán túlságosan agresszív magatartású kutya munkája elégtelen.

Rendezőknek előírás, kellék (eszköz)

Szükség van egy másfél-két méter hosszú, körülbelül tíz centiméter széles „U szelvényre”, amelynek anyaga vas. Ebben van rögzítve egy éghetetlen anyagból készült kb. fél centiméter átmérőjű zsinór. Meggyújtása tűzgyújtó folyadékkal célszerű. A gyakorlatot olyan területen szabad kivitelezni, meggyújtani, ahol semmilyen körülmények közt nem veszélyezteti a környezetet, tüzet nem okoz. A tüzre vonatkozó helyi előírásokat, rendelkezéseket be kell tartani. Poroltó kötelező, hogy legyen a helyszínen!

„Főkövetelmény I” (5 pont)

Viselkedés állatokkal

Etológiai indoklás

Az őrző-védő pásztorkutya bírálata során fontos szempont a rábízott állatok iránt tanúsított magatartás. Fenyegetettség esetén őrzi, védi a területét és a rábízott jószágot, azonban az állatok iránt agresszív viselkedést nem mutathat, semmiképpen sem tehet kárt bennük!

A gyakorlat leírása :

A vizsga során törekedni kell az állatvédelmi szabályok betartására. A kutya felvezetéséhez 6 méteres vezetőszerűség szükséges. A vizsgálathoz olyan állatokat (birka, kecske, ló, szarvasmarha etc.) kell alkalmazni, amelyek megszokták a kutyákat és azok látványára, nem reagálnak meneküléssel.

A gyakorlat kezdetén egy bekerített, legalább 20x20 méteres területen tartózkodik az állatcsoport (legalább 5 juh, kecske, vagy 3 marha vagy 3 ló). A felvezető pórázon tartott kutyával 8-10 méterre megközelíti az állatokat, majd nyugodtan megáll, a kutya tetszőleges testhelyzetet vehet fel. Álló helyzetben 1 percet kell eltöltenie anélkül, hogy a kutyának ismételt vezényszavakat adna. A kutya közömbösen, esetleg érdeklődően viselkedhet az állatok iránt.

Bírálati szempont:

Amennyiben az állatok megmozdulnak, elindulnak, a kutya reagálhat a mozgásra, azonban ez nem lehet támadó jellegű. Ha a kutya terelésre, az állatok megállítására utaló mozgást végez a hosszú pórázon, (elékerülési mozgás) ez nem tekinthető hibának, sőt erényként kell értékelni.

Ha a kutya üzni, vadászni próbálja az állatokat, agresszív, támadó magatartást tanúsít, vagy esetleg pánikszerű félelmet mutat, a bíró azonnal leállítja a munkát, a kutyavezető rövid pórásra veszi a kutyát és a bíró felszólítására, elhagyják a területet. A vizsgát elégtelennek kell tekinteni.

„Főkövetelmény II.” (2x5 pont)

Védőosztón vizsgálat

Etológiai indoklás:

Az őrző-védő pásztorkutya fenyegetettség esetén - legyen az idegen személy, vagy dúvad - őrzi az élőhelyének számító területét a hozzátartozó haszonállatokat, vagyontárgyakat. Védi gazdáját, maga pedig védekezik.

Az őrző-védő munka célja, jelentősége:

Az őrző-védő munka fontos célkitűzése, hogy a jól nevelt és tanított őrző-védő pásztorkutyák ősi adottságait kiszámíthatóvá tegye. Emellett segítheti a tenyésztők munkáját abban, hogy megtalálják azokat az egyedeket, melyek feltehetőleg örökíthetik a fent vázolt pozitív adottságokat és kiszűrjék a labilis, gyenge idegrendszerű, kiszámíthatatlan (passzív védekezési reakciót mutató vagy éppen túlságosan agresszív), kezelhetetlen példányokat. A bátor, magabiztos, határozott fellépésű, jó idegrendszerű egyed, magatartása kiszámítható.

Segédeszközök lehetnek: francia bunda, esetleg védőkar.

A segéd testi épségének védelmében és a biztonsági előírások miatt, kötelező a védőfelszerelés. A francia bunda az egész testfelületen védelmet kell, hogy nyújtson a harapás ellen. Csakis olyan minőségűt lehet használni, amely ezen előírásnak megfelel. Védőkar használata esetén: védőnadrág, védőkabát, ágyékvédő, esetleg kesztyűt kell viselnie. A segéd lábbelije legyen az adott időjárásra, talajra alkalmas, valamint legyen csúszásmentes, tudjon benne könnyedén mozogni és megállni. A segéd az egészségi állapotára nagy gondot kell, hogy fordítson. (szomatikus és mentális)

Az őrző- védő segédre vonatkozó előírások:

A segéd fájdalmat nem okozhat a kutyának. Az eresztés hangjelére a támadást azonnal be kell fejeznie, álljon meg és maradjon mozdulatlan. A segéd a bíró asszisztense. A bíró utasítására, a szabályzat előírása szerint végzi a munkáját. *A segédnek törekedni kell az egyforma segédmunkára, ami az értékelhetőség feltétele.* A segéd munkája a bíró számára egyértelmű képet kell, hogy mutasson. *Az előadott események életszerűek legyenek!*

Az őrző-védő gyakorlatok értékelése:

Elsődleges szempont:

A segéd támadásakor a kutyának magabiztosan, bátran, félelmet nem ismerő módon kell viselkednie (aktív védekezési reakciót mutasson) ezen kívül, legyen céltudatos, eltökélt. Továbbá figyelni kell a kutya őrző-védő gyakorlatok közbeni viselkedését, a kiegyensúlyozott ösztönös adottságát, valamint az irányíthatóságát, továbbá a vezető és a kutya közti jó kapcsolatot.

Az őrző-védő munka befejeztével a kutyának nyugodtan, fegyelmezetten, közömbösen kell a bíróval és a segéddel szemben viselkednie.

A fogáskor tanúsított magatartás értékelése:

Amelyik kutya energikus, magabiztos, de nem fog, teljesítménye még jónak tekinthető. Figyelemmel kell lenni a fajta jellegéből adódó tulajdonságokra például, a kuvasz, a kaukázusi juhászkutya, intenzíven védekezik, míg a komondor bevárja a felé tartó embert. Magasra kell értékelni annak a kutyának a munkáját, amelyik nyugodt mély fogással védekezik, majd a vezető utasítására ereszt. Ha a kutya a fogást követően, lecsúszik, leesik, majd fogást váltva újra aktívan fog, kis hibának kell tekinteni.

Az eresztés értékelése:

Ha a kutya az adott gyakorlatnál a vezető harmadik hangjelre sem ereszti el a támadót, közvetlen közletről a bíró utasítására (engedélyére) a felvezető még egy hangjelet adhat az eresztésre, ha azonban ekkor sem ereszt és kézzel kell leszedni a kutyát, a támadást elkövető segédtről, a vizsgálzó a további munkában, nem vehet részt. A vizsgát engedetlenség miatt, sikertelennek kell tekinteni. *A bírálati lapra engedetlenség miatt megszakítva bejegyzés kerül.*

A.) A kutyavezető megtámadása a kutya távollétében (5 pont)

Kellékek:

A kutya nyakörvén lévő karikán könnyedén, lazán, átfűzhető hat méter hosszú, nagy szakítószilárdságú kenderkötél. Továbbiakban "Hosszú Póráz".

A feladat általános leírása:

A kutyavezető (a „juhász”) a karám közelében végzi a megszokott napi munkáját, egy idegen ember belopakodik a területre, és ártalmatlanná akarja tenni a „juhászt” (a kutyavezetőt). Dulakodás, és kiabálás, kezdődik, a „juhász”(a kutyavezető) segítségül hívja a kutyáját. Az előírt feladat a kutya önállóságát, őrző-védő (ő-v) hajlamát, bátorságát, jellemét, irányíthatóságát, céltudatosságát hivatott eldönteni.

Személyzet:

Továbbiakban "Első Számú Segéd” és "Második Számú Segéd”

A feladat végrehajtásának menete:

A kutyavezető leülteti a kutyát az indítási ponthoz, melyet a bíró jelöl ki, majd a segédeszközt, a „hosszú pórázt” átfűzi a kutya nyakörvén, lévő karikán, ügyelve arra, hogy a póráz könnyedén mozogjon a karikán belül. Ha a „hosszú póráz” két vége ezután összeér, amely ez által 3 m-re lecsökkent, a póráz két végét átadja az „Első Számú Segédnek,” aki végig ott áll a kutyavezető és a kutya mellett, hogy ez által is megszokja a kutya az „Első Számú Segéd” jelenlétét. Az „Első Számú Segéd” erősen megfogja a „hosszú pórázt”, ügyelve egyúttal a biztonságra. A kutyavezető, miután a kutyát, az „Első Számú Segédre” bízta, leülteti, és magára hagyja. Ezután elindul a 15-20 m-re lévő karám irányába, hogy ott elvégezze a megszokott napi munkáját. Amikor a kutyavezető a karámhoz érkezik a bíró engedélyt ad a „Második Számú Segédnek” a támadás végrehajtására, aki ez idáig a pálya végén előre kialakított búvóhely mögött tartózkodott. A „Második Számú Segéd” hangos kiabálással, fenyegető mozdulatokkal megtámadja a kutyavezetőt. A kutyavezető nevéen szólítva segítségül, hívja, a kutyáját, amelyet többször megismételhet, például: „Dorka hozzám”. A hívás elhangzása után az „Első Számú Segéd” azonnal elengedi a „hosszú póráz” egyik végét, így a kutya, azonnal szabaddá válhat. Amikor a kutya elindul, hogy megvédje gazdáját, az elengedett „hosszú póráz” átcsúszik a kutya nyakörvén, lévő karikán, így az előírt

feladatot, végre tudja hajtani. *Megengedett továbbá, hogy a kutyavezető olyan személyre bízta a kutyát, akit a kutya jól ismer, és a kutyavezető megbízik benne.* Ebben az esetben a megbízott személy foghatja a kutyát a kutya nyakörvénel fogva.

Bírálati szempont:

A segélyhívásra, amelyet a kutyavezető legfeljebb háromszor adhat ki, a kutyának, azonnal el kell háritania a támadást. Félreismerhetetlen módon bizonyítania kell bátorságát, aktív védekező készségét. Fogáskor 3-4 másodperces terhelés után a bíró felszólítására, a kutyavezető kiadja az utasítást, az eresztésre. A feladat befejeztével a kutyavezető pórázra veszi a kutyát és elhagyja a területet.

Kissé bizonytalan megragadás, vagy a fogás elmaradása ellenére, a gyakorlat még elfogadható, ha kutya munkája összességben kinyilvánítja az aktív védekező szándékot, a bátor helytállást.

Amelyik kutya elindul, hogy megvédje a kutyavezetőt, de végül is elkerüli a segédet, bizonytalan, félénk, gyáva viselkedést mutat, vagy közömbös a támadóval szemben, vagy túlságosan agresszív, irányíthatatlan, kezelhetetlen, munkája elégtelen, a vizsga további szakaszában nem vehet részt, a vizsgát sikertelenek, kell tekinteni.

B.) Nyáj őrzése, a nyáj védelme (5 pont)

Kellékek:

Két búvóhely, egy darab öt méteres rugós kikötő lánc.

Egysoros láncnyakörv használata ennél a gyakorlatnál tilos, erős bőrnyakörv a megengedett, amelyből nem tud kibújni.

A feladat általános leírása:

A kutyavezető a karám ajtajának a közelében az előre kijelölt helyen kiköti a kutyát, (ügyelve a kutya testi épségére) rugós kikötőlánccal, úgy, hogy a kutya az egész bejáratot, az ellenőrzése alatt tudja tartani. A kanok, és a szukák részére külön kikötési helyet kell biztosítani. A kutyavezető a kikötött kutyától 20-25 lépésre elhelyezett búvóhely mögé megy. Ott úgy helyezkedjen el, hogy a kutya ne lássa őt.

Nem megengedett a kutyavezető részéről a kutyát biztatni, utasítást, vagy bármiféle jelt adni, az egész gyakorlat alatt.

A feladat végrehajtásának a menete:

A kutyavezető elhelyezkedése után a bíró engedélyt ad a segédnek a gyakorlat megkezdéséhez. A segéd kilép a rejtekhelye mögül, és kísérletet tesz, hogy a juhok közül egyet elvigyen. A segéd provokálhatja, fenyegetheti, a kutyát, de *megütni, bántalmazni tilos.* A bátor kutya a fenyegetés irányában áll és aktívan védekezik. *Az aktív védekező magatartást mutató kutyát, a segéd tovább ne ingerelje, ne provokálja, a bíró utasítására, menekülést színlelve gyorsan, futva hagyja el a helyszínt.*

A bíró felszólítására a kutyavezető előjön a búvóhelyről, pórázra veszi a kutyát, majd a bíróhoz mennek. A bíróval kezét fog és elmondja, hogy befejezte a munkát. A kutyának a bíróval szemben közömbös magatartást kell mutatni. Amíg a kutyavezető a bíróval beszél a kutya a kutyavezető bal lába mellett szorosan, ül.

Lehetőség van a kutyának kikötés nélkül végrehajtani az előírt feladatot. Ezt a szándékát a felvezetőnek a gyakorlat megkezdése előtt bírónak be kell jelentenie. A feladat leírása, és végrehajtásának a menete, megegyezik a kikötött kutyának előírtakkal, azzal a különbséggel, hogy mindazt szabadon, kikötés nélkül kell végrehajtania. A kutya a segéd láttára sem hagyhatja magára a rábízott nyáját, csak a kijelölt területen mozoghat. A mozgási terület jól látható módon, legyen megjelölve, amely a karám bejáratától számítva, legfeljebb tíz lépés lehet. Ha a kutya elhagyja a kijelölt területet, például: a gazdája után megy, a tolvaj elé, vagy utána fut, ezekben, az esetekben, a vizsgát a bírónak meg kell szakítani. A vizsga eredménytelen.

Bírálati szempont:

A kutyának mindkét lehetőségénél, egyértelműen bizonyítania kell, hogy képes a nyáj védelmére.

A bíró figyelmet kell, hogy fordítson a kutya viselkedésére, a távolodó gazdája láttán, továbbá figyelje meg, a magára hagyott kutya reakcióit, a fenyegetés előtt, a fenyegetés közben, és a fenyegetés után.

A vizsga sikertelen, ha a segéd akadálytalanul bejut a karámba, továbbá, ha a kutya közömbös, félénk, gyáva, elkerülő, magatartást, menekülési szándékot mutat.

Kidolgozta: Ákosi József és Pischoff Ferenc. Budapest 2006, 2008, 2009.